

Jaan Kõgu Mõelu lugu

Kirjastus Rahva Heaoluk
Tallinnas 1930

H. LEOKI SE
RAHV. RAAMATULOGU

Kes soovivad

hästitoimetatud, äärmiselt mitmekesise ja huvitava sisulist erapooletut ajalehte, need loevad „UUDISLEHTE“

„UUDISLEHT“

ilmub 2 korda nädalas ja maksab tellides ainult 50 senti kuus. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused. Peakontor — Tallinnas, Harju tän. 37. Telefon 27-41.

„MAALEHT“

oma rikkaliku sisu poolest on ajaleht kõigile, eriti põllumeestele

„MAALEHE“ ilmuvad

kõik päevauudised, teated Riigikogu ja valitsusasutuste tööst, õpetlikud kirjutused asjatundjate sulest, hea romaan, mida saab raamatuks kõita.

Kõigil „MAALEHE“ tellijatel hinnata kaasas —

„Põllumehe nädalleht.“

„MAALEHT“ ilmub 3 korda näd. ja maksab tellides 60 snt. kuus, 3 kuu peale 180 snt., 6 kuu peale 350 s., aastas 7 krooni.

Peakontor: Tallinnas, Harju tän. nr. 37.

„Jutuleht“

on tõeline elupeegel.

„Jutulehes“ hulk huvitavaid jutte, igas lehes 2 väga head piltidega romaani, vested, hindmõistatused jne.

„Jutulehe“ lugejad saavad Väga huvitava raamatukogu sest kõiki „Jutulehe“ romaane saab raamatuks kõita. „Jutuleht“ ilmub kord nädalas ja maksab tellides 45 s. kuus. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Harju tän. 37.

A11.039

Jaan Kägu

Mo elu lugu

algusest piale kuni siia maani

I.

Teine trükk

Kirjastus „Rahva Raamat“
Tallinn 1930

„Estotrükk“ Tallinna, S. Karja 8.

Eesti Kirjandusmuuseumi
arhiivraamatukogu
Nr 22383466X

1.

Kus on kirjutatud kuda ma siia mailma piale tulin.

Mo isa nimi oli Arkaadi Kāgu, aga mitte niuke kāgu, kis on lind ja laulab puu otsas, oopis inime Kāgu ja ema nimi oli Madli Murakas ja mõlemad olid sündind Nihatus nigu minagi, mis on üks maa koht Talina ligi.

Ja enne ku kurg mo tõi, oli mo isa üteld Madlile sõniku koorma otsas, et kuule Madli et mis sa õige arvad ku ma su ää võtan ja Madli oli nuusand nina ja üteld, et ei ma tea arvata kedägi et eks sa tee kudä tahad ja nii moodi mo isa võtt mo ema omale naiseks.

Aga siis tuld jälle vene jaabani sõda ja mo isa Arkaadi võetud ka soldatiks ja läind sõtta ja kus old sõas niuke kange mees et keiser and oma käega mo isale korgi risti. Old neli aastat sõas ja tuld siis tagasi ja sel samal pääval nii kui tagasi tuld, nii kurg visand mo kopsti koe aknast sisse.

Kus isa old selle üle irmus vihane ja esimene asi mis ma oma elus tegin oli see, et akkasin suure äälega naerma et isa nii vihane et mudu inimestel on ikka ea meel ku lapsukene ma ilma piale sünnib. Ja isa taht mind siis aknast välja visata ja võtki mul juba jalast kinni, aga kus ma olla pand nii irmsaste karjuma, et isa ehmatand

enesel jalad ja käed nõrgaks ja nii moodi põle saandki mind aknast välja visata.

See kõik keda ma nüüd siin olen mo elu loo esimeses pia tükis kirjutand, juhtus üks tuhat üheksasada neljandal aastal veepruari kuu 29 päeval, mis sellest aast saadik on jäänud mo sünnipäevaks ja mudu oleks ea kõik aga niuke rumal asi on et sünni päe käib iga nelja aasta takka ja ku nii moodi arvata, siis ma alles olen kuue aastane, nigu mo sõber otu mulle alles ülja aa eest seletas, et pian uueste kooli ka minema mudu saan trahvi nigu nüüd on niuke siadus et kes kuue aastased on pialvad kooli minema.

Ja olen mitu korda Toom pial käinud ministre ärrade juures et kas saaks ehk nii moodi teha et veepruari kuu sees oleks iga aasta 29 päeva aga ministre ärrad räägivad, et kust kuramus nemad seda ühte päeva võtavad et ega nendel põle nii moodi nigu poes et muudku võta aga päevasi riivuli pialt. Ja olen pakkund raha ja kõik aga ei aita kedagi.

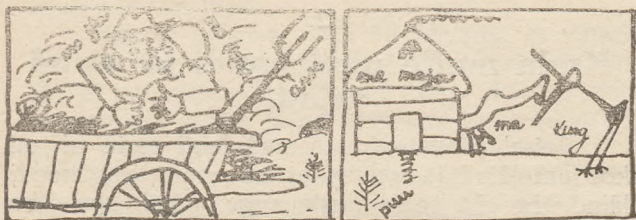
Kus nii kui olin sündind, kus küla naised jookst kõik vadinal kokku ja rääkind et vaata kus on alles poisi jurakal pia otsas et pia kolm korda suurem kui poiss ise ja rääkind, et küll sellest vist tuleb tark mees ja nii ongi nüüd tuld.

Ma naiste latramisest suurt ei oolind oopis akkasin koe esimesel päeval proovima et kas äält ka saan teha et viimaks olen tumm ja kussa niuke küüruga pärastises elus lähed et ei saa äältki teha.

Muudku aasin suu lahti ja tegin nii irmust kõva äält, et old koe Talina kuulda ja Talinast saadetud ruttu ratsa politseid vaatama et kisse Nihatuse nii kõvaste karjub et kas mäss või kuda, nigu sel ajal olid suured mässu ajad.

Eks mo ea ääl on mo pärastises elus palju kasu toond nigu siis ku ma lehma karjas käisin ja karja maa oli maantee ääres, kus autud sõitsid irmsa põrinaga ja nii kui lehmad kuulsid et autu tuleb kus pistsid metsa iga üks ise kanti ja ma muudku otsigu üles. Mul sai elu täis et mis peituse mängu lehmad mooga mängivad et ei saand pääva aal änam magada ega kedagi aja agä lehmi möda metsi taga ja tulin siis ea mõtte piale.

Kus siadsin lehmad kõik ilusaste ritta ja karjusin iga lehmale irmsa äälega kõrva sisse ja lehmad jäid kõik kurdiks, ei kuuld änam kedagi muudku käisid lollakate nägudega ringi ja nigu autu tuli

... kuule Madli, mis sa arvad ... kurg visand mo koe —
aknast sisse ...

ei jookst änam keegi ää. Vat ei kuuld keegi autu põrinat.

Aga ega ma tiand, et nad päris kurdiks jäid. Kus üks päe ma magan ilusaste karjas rahulikku und ja ärkan üles, vaatan ei lehmi põle änam kuskil. Akkasin siis otsima, kus lehmad kõik kolmekeste keset maan teed pikali ja surnd. Olid kurjad vaimud jäänd autude alla. Vat ei kuuld keegi autu põrinat.

Esimine päe mo elus läks päris äste, kus sai nii irmsat moodi piima juua nigu ma enne põldjoond ja ma nägin nii moodi koe ää et see ilma

elu on päris tore elu ja ku nii moodi edasi läheb siis pole äda kedagi.

Vaevalt oli mõni tund mo sündimisest mööda läind ku mind pandi juba ema juure magama. Kus mul oli esteks kangeste äbi et ise meeste rahvas ja mine nüüd naisterahva juure magama ja tahtsin protsessima akata et ega niukest asja ka põle et laske mind isa juure magama, aga mis sa ing protsessid kui ise rääkida ei oska — lõin käega ja mõtlesin et soravnoo kuda vene keele ütelda ja läksin ema juure magama.

2.

Kuda mulle nimi pandi ja muud asjad.

Teisel päeval nigu silmad lahti tegin nii oli koe uni läind ja vaatan et isa oopis teist moodi läind. Et eila seisis iluste sirgel püsti, aga täna tuigub nigu oleks piast pörund.

Mulle oli niuke asi jälle imelik ja uus vaadata ja ega ma põleks asjast arugi saand, kui mitte mo ema madli põleks tuld tuppja ja üteld isale et ui essuke näe isa juua täis. Ma sellest sain siis koe targemaks et vat ku inime tuigub siis on juua täis.

Eks isa tuikus ka nigu emane lutikas möda tuba ümber ja vajus siis mo juure ja koe praalima, et mis so nimi on et miks pärast ilma nimeta siia maa kera piale tuld.

Ma ei tiadnud ka et miks pärast ilma nimeta kust siis ma pidin tiadma alles teist päeva elasin siin maa kera pial. Ja tahtsin vasta kâratadâ, et ise juba vana mees et sõas käind ja kõik ja tuleb mo käest küsima, aga näe ei oskand rääkida veel.

Varsti piale seda akkasid isa ja ema arutama keda mulle nimeks panna.

Mulle oli juba sünnimisest piale meeldind Nikulai nimi ja muudku tahtsin jälle vägise rääkima akata et mis tühja nii kaua selle juures mõtelda et pange Nikulai pauhti ää ja asi vask, aga ei saänd jälle rääkida oopis mingisugune vau-vau tuli suust välja mulle ja teistele naeru piale.

Kus mo ema Madli Murakas rääkis siis isale kõvaste auku pähe, et paneme põngerjale nimeks mõne saksa nime et Kotvrit või nii et siis mõisa ärra ehk võtab edas pidi poisi oma juure toa poisiks ka ku saksa nimi, aga kus isa nüüd sellega. Kus isa lõi rusikaga vasta lauda nii et üks laua jälg tuli alt ää ja käratas et mo isa nimi oli Jaan ja olgu tema nimi ka Jaan.

Ema ei julgend vasta ka rääkida, et viimaks isa lööb tal ka ühe jala alt ää ja nii moodi tuligi siis et mo nimeks pandi Jaan Kägu Arkaadi poeg ja olen siia maani jäänd selle nimega ja põle teist nime võtt nigu mõned mo tuttavad on teind.

Nigu oli mo ea sõber Juku, kis muud ei teind kui imes sõrme ja nii kaua imes kui põld sõrme änam olemaski ja siis akkas teist sõrme imema, selle nimi oli vanasti Juku, kus nüüd tuli mulle linnas üks päe vasta ja oopis Johanneseks läind. Nii uhke koe. Ja üks teine sõber oli ka, kui seltsis sia karjas käisime oli ikka Sass, nüüd oopis Aleksander ja ei tee moost änam väljagi muudku ma ükski olen jäänud Jaaniks oma ea vana nimega.

Teine päe mo elus läks nisama lõbusaste ku esimene pää muudku kaanisin piima ja mõtlesin ise et küll see ilma elu on naljakas et kui tükk aega on valge old et siis läheb pimedaks ja kui tükk aega on pime old et siis läheb valgeks ja et ei tia miks see nii moodi on.

Eks mul ole praegugi äbi veel selle pärast et et väkesest piast nii lollakas olin põld ambaid suus ega kedagi ja numbreid ei oskand ka lugeda, esteks tuli mo arvates setse siis kolm ja siis alles üks. Nüüd ma olen palju targemaks saand tunnen kella ja kõik ja olen igate pidi tark ja arusaaja inime.

Kui juba mai tia mitu korda oli pimedaks ja valgeks läind, siis võttis mo ema mind sülle ja pani mulle toredad riided selga ja ütles et vaat jaanike täna tuleb kool meister ja ristib so ää, et ole nüüd viisakas poiss ja ää kisendama pista.

Kus siis tuli tädisid ja onkleid igast kandist ja sõid me toitu nii et kole oli koe vaadata ja mul

... nii et laua jalg tuli
alt ää ...

... kus siis tuli tädisid ja
onkleid igast kandist ...

tilkus süda verd et ei tia mis eest kõiki puha jumala mudu toidetakse et ega siin mõni vaeste maja pole. Aga ma ei saand ka sinna midagi pärätä sest ei oskand rääkida ja selle pärast otsustasin inimeste keele varsti ää õppida et siis panen oma sõna ka maksma.

Kui siis võõrad kõik me joogid ja söögid olid kinni pistnd, tuli üks mees kellel oli niuke naljakas karva tutt loua otsas, mis nigu ma pärast aru sain, üütakse inimese juures abemeks.

Ja ema ütles siis mulle et Jaan ole nüüd iluste vait et kool meister tuli ja ole ontli poiss, et nüüd

akkab ristimine. Ega ma tiand mis see ontli poiss ja ristimine tähendab ja oleks mudu ilusaste vait ja kõik old, aga kui kool meister akkas mulle külma vett pähe viskama, see ajas mo elu täis et aarasin kahe käega kool meistre abemest kinni. Et kisse poisike on et võib nii moodi vett pähe loopida.

Kus koolmeistril olla akand nii valus et last mo prantsti kääst maha kukkuda ja mulle tuld suur muhk pähe. Mõned inimesed räägivad siia maani et ma sellest kukkumisest jäänd eluks aaks lollakas ja muhk olla mitu aastat pias old nigu muna mägi, aga ma niukest juttu ei usu. Võib olla et kis nii moodi räägivad on ehk ise maha kukkund ja ise lollakaks jäänd, see võib küll olla aga ma nii moodi põle.

3.

Kuda ma käima, rääkima ja raha õppisin tundma.

Piale ristimist ma elasin mai tia mitu kuud ja olla iga päevaga suuremaks läind nigu pärast mulle räägiti ja üel ilusal suvisel soojal pääval olla ma kiigust välja ronind et katsun ka kuram kahe jala pial käia nigu teised inimesed ja käind prõnts prõnts paar samnu, kus jalad olla old kõverad nigu looga puud ja ma ise olla tuikund just nigu oleks juua täis old. Aga ma põld juua täis oopis jalad olid kole nõrgad ja pand siis padavai jälle prõnts prõnts kiigusse tagasi. Paar päeva iljem ma olla jälle teind käimisega proovi ja olla juba käind nagu täitsa mees ja taht siis mo isa Arkaadi suuri säärega saapaid ka jalga panna et siis nigu rohkem mehe moodi, aga eks saapad olla old nii suured

et ma kadund ühe saapa sisse koe ää ja nina otsa pole ka välja paist.

Eks isa tuld parajaste tuppa ja vaadand, et mis kuramu asi see niuke on et saabas ise liigub ja irmus ääl tuleb saapa seest välja. Kus pand padavai tuast välja et appi appi, et vaimud saapa sees ja küla rahvas joost kõik kokku vaatama kõigil malakad käes ja akand saabast materdama. Ma olla siis pia pist saapa seest välja ja saand ka malakaga ea matsu pähe ja siis old kõigil ea meel et põle vaimu ega kedagi old.

Mul üks pöld ea meel, sest kellel enne ea ea meel on old kui ea matsu pähe saand.

Milla ma inimeste keelt õppisin ja rääkima akkasin seda ma äste ei mäleta aga teised räägivad et mo esimesed sõnad old niuksed et ema ae käi deenele. Kus ema ehmatand seda kuuldes nii ää et last tangu pudru põhja kõrveda ja isa and jälle selle eest emale ea kere täie peksa. Aga valla vanem läind jälle parajaste mööda ja tuld lahutama ja isa and talle ka paar tükki vastu vahtimist. Ja valla vanem viind mo isa selle eest kinni.

Kus küla naised vangutand siis mo üle piad et oi essuke et ku esimiste sõnadega niukest lolli juttu suust välja aab mis tast siis veel saab ku ta suuremaks kasvab ja päriselt rääkima hakkab.

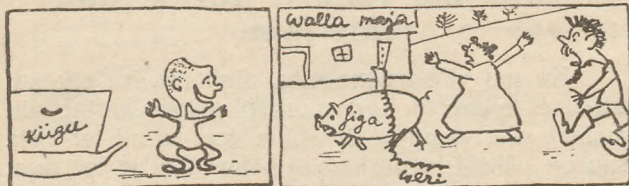
Siis ku ma juba terve aasta otsa maa kera pial olin elanud sain esimist korda peksa. Vat nigu mul oli niuke rumal mood et toppisin oma nina alati sinna kohta kus pöld vaja ja üks päe akkasin isa-ema kummuti sahtle kallal sorkima et mis sial on ja leidsin maailmatu ulga nisuke si nalakaid paberisi kes olid igate moodi värvi ja numbrid ja pildid olid pial.

Ma vaatasin et kuramu ilusad paberid, korjasin kõik iluste kokku ja akkasin paberitega tuba

tapetseerima. Muudku lõin pintsliga paberi ühe külje liimi täis ja plärtsti vasta seina ja nii moodi kõik paberid läbi. Kus tua seinad olid kõik mailmatu kirjud ja numbreid täis ja mul oli mo töö üle niuke ea meel nigu enne põld old.

Siis vantsisin pika toimega sia lauta kus isa ja ema siga tapsid ja lõin rinna ette nigu jõu mees ja ütlesin et ida ja ema ae, jätke dia tapmine poolele ja tulge vaatama mid ma kummutit leitud pabeli lipakatega tegin.

Kus ema lasi ehmatuse pärast sia lahti ja siga pistis karjudes valla maja poole omal nuga selgas nigu läheks kaebama et teda tahetakse ää tappa

... jalad old kõverad nigu
looga puud...

... siga pistis karjudes valla
maja poole...

aga isa tegi nisama suguse rumala näu ette nigu pärast poole oli me kooli koolmeistrel kui rehken-
duse tund oli ja pidime välja arvama et kui kol-
mest võtta kolm ää palju siis järele jääb ja keegi ei
tiadnud ja koolmeister arvas ka nii et igi pullid
tulid pia laest välja aga ka ei tiadnd.

Vaevalt oli poolteist tundi ehmatusest mööda
läind kui isal ja emal tuli jälle mõistus päe tagasi ja
panid padavai tua poole jooksu et vaatama keda
mis ofin teind.

Mis piale seda tuli seda ma äste enam ei mä-
leta. Muudku seda tian et meil oli suur ao virn
oue pial kus oli mai tia mitu kümmend ao kubu

teisel pääval oli sial lage plats ja isa püksi rihm oli nii ära kulund et ainult vask pannal oli järele jäänd.

Mõned mo küla inimesed räägivad et ma olla jälle sellest päävast piäle rumalaks jäänd mis põle õigus, sain oopis palju targemaks selles mainitud suhtes et niukesed värvilised numbritega paberi lipakad üütakse rahadeks ja nendega ei tohi tuba tapetseerida nigu ma olin teind.

4.

Kuda ma esimist korda juua täis jäin.

Ku ma viie aastane olin, nigu mo isa arkaadi ütles, et nüüd sa kuri nahk oled viis aastat siin mailma pial eland ja ära põle veel surnd, et võta siin on püksid ja pastlad ja pane jalga ja tee nigu oleks täitsa mees ja mine kiriku juure ja vaata kua kuda mailmas elatakse. Ja viis kopkat sain veel piäle kauba kelle eest võisin vassi ja saia osta.

Ja et püha päe oli, keerasin pastlad jalga ja püksid ka ja padavai koe kiriku poole, kelle torn paistis üle metsa me juure. Ise mõtlesin et elu lähheb iga päevaga ikka toredamaks ja et kui nii edasi lähheb ja tuleva aasta jälle viis kopkat saan siis saja aasta pärast on juba ligemale rubla ja kuram kussa sellega.

Lähen niukeste mõtetega ikka iluste kiriku poole, korraga vaatan üks tuleb vasta. Vaatan ja vaatan et kisse niuke on et tuleb vasta. Esteks ei tund ää, aga kui ligemale jõudis siis sain aru et oli Nāraka Kusti kis oli mo ea sõber moost palju vanem, ligi kümne aastane ja juba suur elu mees käis külas ehal ja kandis püksi taskus mail-

matu suurt nuga keelil oli nõor otsas et ää ei kauks
suitsetas ja jõi viina nigu Pudeli Karla kis enne
ei võtt viina pudelit suu pialt ää enne ku tühi
oli ja siis tõmmas väljaspoolt pudelit sõrmega nigu
oleks lehma lüpst ja siis tuli ikka veel pudelist
üks tilk.

Nooja noh, eks Nāraka Kusti tulnd mulle vasta
ja kus jäi koe seisma vat ehmatas ää et mul ka
juba pastlad ja kõik et täitsa meheks akkand.

No, et kussa nüüd lähed siis ka oma aruga,
koe küsima.

Ma vasta, et kus ma ikka lähen et püha-
päevane päev, et lähen õige vaatan korra kiriku

... Nāraka Kusti tuli
vasta ...

... ja suust tuli naljakat
asja välja ...

juure keda sial nooremad inimesed teevad ja et sa
vist tulid sialt poolt et ei tia kas vassi on veel,
et ostaks ka õige juhe pudeli.

Vat ega ma põlnd enne vassi mekkida saand
ainult üks kord ku isa linnast tõi koe terve pudeli
täie ja oli juua täis piaga pudeli maha pilland, ma
lakkusin keelega ää, kus oli alles kuram magus
ja ea nii mitu päeva nägin sia karjas magades
unes kuda vassi pudel tuli ise mo juure aga kui
parajasti tahtsin jooma akata siis ärkasin üles põld
vassi pudelit enam kuskil.

Aga eks Nāraka Kusti kõrvad läksid koe kikki,
et viimaks saab ka vassi ja koe mo käe alt kinni,

et ku tahad täitsa mees olla piad liigud tegema, et pastalde ja pükste liigud.

Ma ei põrgand ka, tule taevas appi, viis kopkat taskus, läbi ja läbi rahadega mees ja kuda sa jätad välja käristamata, pialegi niukele eale sõbrale nigu Nāraka Kusti.

Kus vajusime siis seltsis kiriku poole ja Kusti akkas ääri veeri mööda uurima at palju sul siis raha on ja keda vass enne toit et parem osta kortel viina et vass naiste jook ja ega sa naine põle või nii.

Ma esteks punnisin vasta ja rääkisin et eila alles sai irmsasti joodud (aga ise põld kedagi joond mudu ainult ajasin käu jaani) ja mine tia kas on ea võtta aga Kusti lubas siis kõikidele plikadele rääkida et mul juba pastlad jalas ja kõik ja joob veel naiste jooki.

Ja nii kui Kusti niukest ullu juttu oli rääkind et tahab plikadele rääkida et ma olla naine või nii, kus lubasin koe viina osta ja jäi sellega.

Eakene küll eks jõutsime pika piale kiriku juure, kus inimesi oli koos nigu merd koe ja kirikul oli mailmatu pikk torn pial ots vasta taevast nigu ma enne põld näind. Nāraka Kusti oli näha koe et elu inime kus läks plikade juure ja rääkis ead juttu ja naeris hobuse äälega ja plikad ka ähäh.

Piale seda läksime kõrtsu leti ääre ja kusti käratas kortle viina välja kelle jõime kahekesi ää ja ma maksin selle eest viis kopkat. kahju küll aga noh põld kedagi teha. Kisse siis naine tahab olla ku omal viis kõva aastat juba turja pial püksid-pastlad jalas ja kõik.

Panime siis suitsud ka ette ja tulime kõrtsu uksest välja nigu vanad jooma mehed kis iga päe viskavad paar niukest kortle täit ää. Vaevalt sain uksest välja astuda korraga tunnen et akkan lolla-

kaks minema. Ega ma põld enne nii palju viina võtt, ainult isa pudelist olin vähe mekkind, aga see ei teind lollakaks.

Küsisin siis kusti käest et kas sa akkad ka lollakaks minema või on mul ükski nii moodi aga kusti ei vaadand mo poolegi mudku nuuskas nina ja ütles et mis sa enam lollakaks lähed et sa ju sündimisest saati lollakas juba.

Oleks ma suurem old oleks niukese sõna eest vastu piad tõmmand aga ma põld suur sellepärast ei teind talle vaesele mehele kedagi ja läksin edasi korraga tunnen et ei saa änam sammugi edasi ja kirik silmade ees kõik tagurpidi, torn koe vasta maad.

Siis ma sain aru et akkan juua täis jääma. No ei taht teistele näidata ka et ise täitsa mees ja kõik, pastlad jalas ja tühjast ühest kortletäiest korraga juua täis. Nii moodi põle mehele kohane, pialegi kes tahab olla täitsa mees. Kus tegin siis naerukile näu ja ütlesin kustile et näe kirik kurivaim läind tagurpidi, et aga naljakas, alles oli ilust te ja nüüd torn vasta maad.

Ja nii kui olin saand seda ütelda nii ei jaksand enam kätt ega jalga liigutada muudku kukkusin tõtsti maha nii juua täis nigu surnu koe.

Kus Kusti arvas et ma nisama teen vigurid nigu me pool kantis oli niuke mood et nii kui keegi viina oli võtt, siis enne ei jätt järele kui ei jäksand änam käia ja tuli roomates koju nii kusti ka et tahan vana meestele järele ahvida ja koju akata roomama ja lõi mulle jalaga västa ribi konte et ää ole pundar kaltsu, tõuse üles ja käi mo järele.

Aga ma ei tõust. Kusti võttis siis mo jalast kinni ja rebis aia ääre nõgeste sisse, kis nii sindre moodi kõrvetasid et aelesin sialt koe välja. Mai tia mis ma kõik sial rääkisin ja oigas in ja vahest

tuli niukest naljakat asja suust välja, keda ma enne põld näind ja üleüldse oli sant ja paha.

Kusti küsis siis mo käest et kas süda läigih ka ja ma oigas in vasta et kust ma tian kas ta läigib või ei läigi põle elu aeg südant näind ja et piaks aga siva pia selgeks saama kooberdaks koju ja eidaks magama nii et ei tiaksi et juua täis oled.

Aga eks Kusti old kaval. Kus akkas koe mulle auksu pähe rääkima et tohoo kuram miks piad selgeks ei saa see nigu käki tegu. Et ma piaks nüüd veel üe kortle täie viina ostma, et viin pidada niuke olema et ku oled pailu joond ja paha on akand et siis piab veel võtma ja siis läheb kõik ise enesest mööda ja põle äda kedagi änam.

Eks ma loll jain nõusse ka, et piaks ikka viina veel ostma et pia asi kuida juua täis olemisest ruttu lahti saaks. Aga vat põlnd raha änam kellega viina osta. Viis kopkat oli esteks ja see oli juba läind. Korraga Kustil ea mõte pähe, et ma annaks oma pastlad et nende vasta saab pool toopi koe, et ta olla üks kord saand pastalde eest ja ma võtku pastlad jalast ää küll siis viina saab.

Ma uuristas in sõrmega nina ja akkas in vastu rääkima, et kuida kuram, kuida sa annad pastlad ää alles esimest päeva jalas ja anna ää. Ja ütles in ei et pastlad küll ei saa. Ja Kusti koe et no kui ei taha põle vaja ja et sure ää nigu Kobru Mart oli surnd ää selle pärast et oli pailu viina joond.

Nii kui ma seda juttu kuuls in et viinast võib ää surra, võts in koe pastlad jalast, et säh parem annan pastlad kui suren ja Kusti tuli natukese aa pärast tuikudes tagasi ja rääkis ea naerukile näuuga et kõrtsimees võtt pastlad küll vasta ja and viina ka aga kortel old ääre tasa täis ja ta akkand

vähe vähemaks rüüpama ja rüüpand kogemata kõik ää.

Ma ei oskand selle piale muud kedagi ütelda muudku akkasin suure äälega nutma et nüüd on pastlad läind ja ise juua täis ka ja et mokas, kuda ühe sõnaga ütelda.

Kus Kusti koe vasta et kuda mokas et sul ju puhta uued püksid jalas et nende eest saab ka ühe kortle viina ja lähme kahekesti siis on kindel et saab. Eks ma siis tuigerdasin enese püsti ja vaarusin kõrtsi tagasi et tulgu mis tuleb egas siis tühja viina pärast ää ka ei või surra.

Muudku aasin kõrtsus püksid maha ja kõrtsu mehele et olge eaks kas saaks nende eest natike viina. Kõrtsu mees kallas sõna lausumata kortle viina täis ja pani püksid leti alla. No ma võtsin siis ea käraka nii et kõik kohad raksusid koe, aga nii kui jõin nii lõi pähe ja igale poole.

Kus akkas valus koe viinast või mai tia kellest. Ja veel teine kord raksus ja kolmas kord ja neljas kord ilma et ma oleksin tilkagi võtt. Ma ehmatasin ää vat juua täis piaga ei saand äste aru et mis kuramu asi see on et viina ei võtagi ja ikka lööb edasi ja tahtsin ennast ringi keerata et katsum kudagi moodi välja kooberdada ja vaatan — mo oma ea isa lajatab püksi rihmaga vasta mo selga. Siis ma alles sain aru mis asi see kõige aja raksus.

Mõned inimesed räägivad et ma olla piale seda nii irmsat moodi peksa saand et olla piale seda piast nõrgaks jäänd ja mõned jälle räägivad et põle õigus et ma olla juba sündimisest saati niuke pooltotakas old. Aga ma ise arvan et põle kellelgi õigus, olen ikka taevas tänatud oma mõistuse juures ja aru saajaks inimeseks jäänd.

Kuda ma kõrtsust kodu sain seda ma ei tia siia maani. Muudku seda tian et kolm päeva ei saand kuskile istuda ja ema ajas iga päe omikust õhtuni ikka ühte ja seda sama joru et oh sa alastaja ja armuline, ise viie aastane ja joob oma pastlad ja püksid kõrtsus maha ja ikka niimoodi jälle otsast piale nigu pidada olema niuke lind papukoi või kuda, et see pidada ka omikust õhtani ühte ja seda sama jora ajama. Ega mäi tiä käs on, ma niisama olen kuuld.

Ma rääkisin küll vasta ja püüdsin seletada kuda oli kõik et Nāraka Kusti tuli vasta ja kõik, aga mis mo rääkimine aitas. Jora algas jälle otsast piale ja kestis kolm nädalat kuni jaani päevani, siis akkas uut moodi jora pitrooliumi pärast kelle ma olin kaevu kalland.

5.

Kuda ma esimist korda poodi läksin.

See oli jälle üks päe umbes sel aal ku maasikad akkasid valmis saama. Ega ma siis ei tund veel kella ega kalendert ega kedagi ja selle pärast arvasin aega ikka nü moodi, et ku maasikad akkasid valmis saama ja ku rukist akatü lõikama siis oli ikka veel suvi aga kui tuppa toodi niuke puu kellel okkad olid küljes aga mudu oli päris arilik kuuse puu siis ma sain aru et on juba talve. Aga mis kevade ja sügise olid seda ma sel aal veel ei tiand. Nii rumal olin koe.

Nooja noh eks see oli sel aal kui maasikad akkasid valmis saama eks ema-isa, ise juba vanad inimesed aga ikka veel nalja vennad, vat saatsid mind poodi mis oli kolm versta mo kodust eemal

et mine too kümme naela pitroolit ja podeli täis liikvat. Ja andsid raha ka viis kümmend kopkat, kelle sidusin iluste rätiku sisse et ära ei kauks.

Ega ma teind sel suurel tähtsal pääval änam tööd ega kedagi egas kuram poodi minemine mõni iga päävane asi pole. Muutku akkasin juba omimikust piale ennast sättima ja pesin näu ka puhtaks kis oli jõulust saati pesemata. Kus ema andis mulle veel puhta särgi selga ja isa vana katkise kaabu päe nii et ku peeglist vaadata oli mailmatu tore poiss koe.

Eks akkasin siis lõuna paiku minema pitrooli pläsku ües käes ja liikva podel teises käes ja rätik rahaga kõvaste ümber kõhu siutud et ää ei kauks, nigu mo oma ema madli oli õpetanud.

Vaevalt olin saand poolteist tundi nii moodi käia ku olin poe juures nigu vana viis kopkat.

Eks kuram sial old paar tuttavat mo küla poissi Silgu Peeter ja Kribala Märt kus istuvad poe ukse ees nigu uhked saksad.

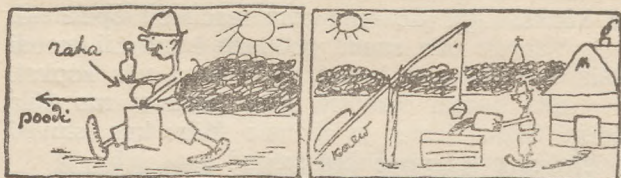
Noh Jaan keda sa tulid poest ostma, koe küsima ja ma rääkisin iluste ää et vat petrooli ja liikvat, ei valetanud ega kedagi.

Nii kui poisid kuulsid et mul viiskümmend kopkat vask raha nõõriga ümber kõhu, kus tulid koe mõlemad mo juure ja teretasid kättpidi, et teretere ja kõik, et eks paku siis ka ead suitsu et ise raha mees või nii ja suitsu ei pakugi.

Ma sel aal veel suurt ei suitsetand muudku üks kord kõrvetasin nõgese lehti karja maal ja keerasin paperi sisse lotskisse et see pidada see kõige parem tubakas olema aga nii kui sain üe korra lotskit tõmmata nii olin karts-põmm pikali maas ja siad tuhnisid selle aia sees poole vaka maa kartulid üles kelle eest ma sain peksa. Piale seda ma palju põle suitsetanud ainult vahest ar-

va ku isa tuast ära on tõmman piipu ja siis tuleb niuke ea uimastus pähe nigu oleks viina joond. Aga niukest asja et ma alati suitsu kaasas kannan, niukest asja sel aal veel põld.

Ja ütlesin tuttavatele poistele et praega põle ja kus poisid koe vasta et sul raha mailm, et osta. Ma rääkisin küll, et raha on parajaste pitrooli ja liikva jauks, ise mõtlesin et saab nii moodi kurjast vaimudest lahti, aga kus poisid sellega nüüd. Akkasid mulle niukest asja rääkima et võta pool plasku täis pitoolit ja kalla kaevust vett piale nii et täis saab et see pidada nisama ea olema nigu päris petroolgi ja vaata et põleb veel paremgi.

.. Eks akkasid siis lõuna paiku minema ...

... ja padavai kaevu juure et kalkan muist vett tagasi...

Ja küsisid mo käest et kas tiad kuda tehakse pitroolit? Ma ei tiadnd, kust kuram ma pidin tiadma, põldnd koolis käind ega kedagi. Kus Silgu Peeter rääkis siis pikalt ja laialt, et pitroolit saab nii moodi ku puud põlevad püütakse tuli kinni ja pannakse plekk nõu sisse ja kallatakse vett piale ja nii ongi pitrooli valmis.

Ja rääkisid mulle nii kaua auku päe kuni ma viimaks akkasid uskuma ja teised andsid au sõna ka koe et see ei pidada kedagi tegema kui pitroolile vett juure kallad, kelle piale ma ostsind siis pool plaskut pitrooli ja podeli täis liikvat, karbi

suitsu ja mai tia mis kribukrabu veel, kompusi, vassi ja kõik.

Siis ku oli kõik ära söödud ja ära joodud ja suitsud ära suitsetatud läksime kõik poe suure kaevu juure ja kallasime plasku iluste ääreni vett täis nii et ei saand arugi et vett oli juure kallatud vat mõlemad on ühte nägu.

Eks mul süda valutand küll natike ku koju poole akkasin tulema ja põlnd ea tundmus aga ise mõtlesin et põle äda kedagi ja nii ku koju sain andsin koe plasku ja podeli ema kätte et tee keda tahad ja põle änam minu asi.

Nii moodi jõudis õhta kätte ja ema kallas plaskust pitroolit lampi et siis nigu valgem. Kus ma ähmi täis et viimaks kuram plahvatab nigu poisid olid rääkind et veega pidada pitrooli pailu paremini põlema ku mudu.

Aga lamp ei akkand põlema tee keda tahad koe. Muudku tegi suss-suss ja sätsus aga põlema ei akand. Ema jukerdas lambi kallal poolteist tundi ja läks siis saunaist isa ää kutsuma et mis kurja vaimu asi see on et lamp põlema ei akka.

Ja mul koe niuke aimdus et eks vesi vist rikkus pitrooli oopis ää. Kus aarasin koe plasku ja padavai kaevu juure et kallasin muist vett tagasi siis jääb selge pitrooli järele ja nii moodi põle äda kedagi. Eks tegingi nii ja kallasin muist vett plaskust ää ja panin plasku jälle vana koa piale tagasi ja tegin niukese näu nigu põleks kedagi old.

Kus isa tuli ka siis suure ooga tuppa ja akkas lampi kruttima aga lamp põlema ei akkand. Ja nigu ma olin ette aimand, ja võttis jälle püksi rihma ja küsis mo käest irmsa ääleaga et poiss sindre-nahk, mis kuramu tükki sa jälle oled teind?

Ma esteks ajasin vasta et põle kedagi teind ja süüta nigu ingel taevas aga pärast pidin tunnis-

tama kõik kuida oli ja kuida poisid rääkisid ja veel seda, et nüüd on pitrooli jälle aa, et kallasin vee kaevu. Ja et ära selle pärast löö et oli ikka täitsa mees.

Aga isa ei oolind mo oiotusest. Andis nigu jaksas. Mitte selle pärast et muist raha ära raiskasin, oopis selle pärast et olin kaevu vee ää solkind. Aga kust ma tiadsin et see nii oo, vat põld jo veel kooils käind ega kedagi.

6.

Kuda me maja maha põles.

Ma olin oma aru järele juba maailmas elanud mitusada päeva või veel rohkemgi kui korraga ühel ilusal päeval kui päike paistis kangeste palavaste ja mo koer, kelle nimi oli enne old pella aga ma panin talle uue nime neeru, oli palavusest nii uimane et akkas ise enesest tagurpidi käima ja kukkus siis tõtsti maha, vat sesama päe läks me maja põlema mis põld minu süü nigu siia maani arvatakse nihatus kus ma olen üles kasvand ja pool oma elu east elanud.

Ja kus kuram läks ise enesest nii põlema et ei saand änam ää ka kustutada ja muud kedagi ei jäänd järele ku üks ää põlend kardula pabu kelle ma sõin pärast ää ja paar põlend palgi otsa ja üks liigetega nuga kelle puu pia oli ka ää põlend.

Vat see asi tuli kõik nii moodi et teised olid läind eina maale eina tegema ja ma jäin üksi mo koera neeruga kodu oidma et ei tuleks mõni võõras inimene keda mo isa ja ema ja ma ka põle enne elu ealgi näind ja tuleb ja viib kõik ää mis meil on. Ja kus isa ütles veel et kuram olgu kõik

korras ku me kodu tagasi tuleme ja oia sa oma nahk ku midagi ää on kadund ehk pahasti on.

Kus mul oli üksi päine mailmatu tore laaberdada, käisin sahvres ja sõin sia rasva ja kõik ja nagu läikis rasvast nigu uus vask raha koe. Nigu öeldud, päike paistis nii, et kole oli koe vaadata ja mul akkas uni suurest palavusest kangeste piale tulema. Aga kuda sa eidad magama ku nii moodi kästud et piab kodu oidma ja vaatama et keegi kedagi ää ei viiks. Ja nigu ma olin juba maast madalast piale aru saaja inime ja sõna kuulelik ka, lõin omale pudru nuiaga vastu piad et uni ää läheks ja nii ku panin kolksti nii uni läks mai tia kuhu ää ja akkasin siis kodu järele valvama. Esteks käisin kõik koad läbi et kas kõik on alles, siad ja lehmad ja lambad ja kanad jä siis sidusin nõõri pidi kõik ühte kokku ,et keegi ää ei kauks, aga siis akkas uni jälle irmsaste piale tulema. Ja kuna mul pudru nuiaga vasta piad löömisest oli maailmatu suur muhk pähe tulnd siis ei taht änam teist korda lüüa muudku rääkisin mo koera neerule ää et eidan natike magama ja oia sa ka näitike kodu et mis kuramu eest sa mudu süüa saad.

Noojanoh eks eitsin siis päikese kätte rohu piale pikali tuduma ja tudusin poolteist tundi järe-mööda. Kus nägin veel mailmatu ead unenägu et läksin omiku sigadega karja ja neeru iluste kaasas ja korraga keset teed puha uus viie kopkane vask raha. Eks ma raha koe karnapsti maast üles ja padavai nii kuda jalad võtsid kojo poole tagasi et mingi siad nüüd kus kuram et mis mul viga ,mul viis kopkat. Ja nägin veel unes, et jooksin suure kiirusega nigu nurmi koe kis pidada ka kange kiire jooksu mees olema, tua uksest sisse et teistele ka näidata keda ma leitsin, nii kui toa

uksest sisse jooksin ,nii raha mai tia kuda libises mo käest ää ja veeres voodi alla.

Ja nii kui raha oli voodi ääre alla kukkund nii ma ärkasin üles, kus päike paistis ikka veel nigu kuri vaim ja oli mo nii lolliks võtt et ma ei tiadnd änam kas olengi elus või põle. Siis panin sõrme suhu ja ammustasin ea raksu ja siis sain aru et olen elus edasi ja põle äda kedagi.

Aga selle piale vaatamata ei saand äste käia ja mo koer neeru kis põld kedagi valvand oopis oli ka mooga seltsis ea lāraka aega magand, see akkas iseenesest tagurpidi käima ja nii moodi olime kahekeste lollakad nigu seevaldi ullumeeised ja ma naersin irmsa ääleaga.

Kus siis tuli mulle mo une nägu jälle meele ja olin ise nii uimane et ei saand aru kas olin raha leid unes või ilmsi ja panin padavai koe tuppa voodi alt ära kadund viit kopkat otsima et ehk leiab kuramu üles ja mis siis viga jälle elada. Ostan koe terve naela saia ja jääb kaks kopkat üle ka veel. Aga eks voodi alune oli nii pime et kui sial oleks pidand sööma akkama, siis põleks lusikast ka suhu näind panna ja mul ei aidand muu nõu ku võtsin küünla, et akkan küünla tulega otsima ja et eks nii moodi ikka jüles leiab, ku mudu ei leia.

Vaevalt olin saand nii moodi pool tundi raha otsida ku korraga kuulsin, et väljas irmus kisa. Eks mul käis koe mõte piast läbi et nüüd on vist vargad tuld ja tahavad kedagi ää viia ja kus pännin nii kuda jalad võtsid uksest välja vargaid ää ajama. Aga nigu ma aru sain põld sial vargaid ega kedagi oopis üks lehm oli ühele kanale ja laga pähe astund ja see tegi irmust kisa, nigu nad olid kõik ühte kokku siutud et ää ei kauks.

Ma siis ajasin asja jälle iluste jutti ja et leh-

mad ka piast rumalaks päikese käes ei läheks, ajasin kõik ilusti lauta ja läksin tuppä tagasi et akkan raha edasi otsima, aga nii kui tua ukse poole läksin nii pidin ehmatusest pikali kukkuma, nii nõrgaks võttis jalad. Kus tua uksest tuli suitsu välja nii mis kole koe, vat küünal kellega ma raha otsisin oli jäänd voodi alla ja üks voodi sindrenahk oli vist põlema akkand.

Ma akkasin esteks suure äälega appi karjuma maja kuram põleb ja tulge aidake kustutada aga keegi ei kuuld mo äält piale mo koera kis ei teind sellest väljagi et maja põleb ja muku magas päikese käes edasi.

Kus varsti akkas juba tuld igalt poolt välja tulema ja ma sülitasin küll nii piale nii et suu lagi oli kuiv, et ää kustuks, aga ei aidand kedagi. Ega mul ei aidand änam muu nõu ku pistsin eina maa poole plagama et kutsun isa ja ema appi et maja põleb aga poole tee pial tuli meelde et loomad piaks vist laudast lahti laskma et mudu põlevad ää ja ku tagasi jõudsin olid pritsi mehed juba pritsuga sial ja oleks võib olla pritsind ka aga põld vee nõu ja selle pärast pritsu mehed vahtisid nisama pialt ja teised inimesed ka.

Ku maja juba maani oli maha põlend siis jõudsid ema ja isa ka ähkides ja puhkides kohale aga põld änam kedagi vaadata oli kõik ää põlend. Kus isa siis vaatas nii kurja näoga mo piale nigu üks kord ku ma ajasin piima ämbre ümber ja küsis mo käest et kuda sa ometi selle põlema oskasid panna ja akkas rihma otsima kellega mind peksta ja ma ütlesin vasta et ega ma põle pand, et välk lõi maja põlema, nigu ma olin vanemate inimeste suust vahest kuuld et välk pidada vahest maju ka põlema panema ja et nii moodi saan peksust pääseda ,aga kõrval seisjad inimesed ak-

kasid kõik suure äälega naerma, et taevas põle pilve raasugi ja tal välk.

Ma selle piale ei oskand änam kedagi ütelda ja akkasin pika toimega püksa jalast ää võtma nigu isa oli käst. Mis edasi juhtus võib iga üks arvata.

7.

Kuda ma kodust ää põgenesin.

Peale seda ku me maja oli ää põlend kellest ma pikemalt juba kirjutasin mo oma elu loo eelmises pia tükkis, otsustasin ma kodunt ää põgeneda, selle pärast, et sain hirmsat moodi peksa nigu oleks ma maja põlema pand aga nigu ma olen juba kirjutand kõik ää, kuda viisi see oli, et panin küünla voodi alla ja voodi akkas ise enesest põlema ilma et ma oleks kedagi üteld et akka põlema või nii ja selle pärast ma ennast selles maja ää põlemise loos süüdi küll ei tunnista ja otsustasin kodunt ää põgeneda et viimaks isa peksab mo surnuks ja mis elu see siis änam on ku inimene surnd ja kõik.

Ega ma ei rääkind kellegile et tahan ää põgeneda ja akata oma käe pial elama, kus ise kuus aastat juba vana ja ilma eluga arjunud, mis viga ise oma ette elada ja kella tundsin ka juba natuke, aga päris äste veel ei tund. Nii et ei rääkind kellegile mitte ühte sõna, muudku me tüdrukule katala rääkisin, et lasen kuram jalga prasiiliasse ja tehku isa ja ema siis keda tahavad ilma minuta, mis see minu asi on. Et peksa oma elu aa sees juba küll saand ja et tavolo sellest, kuda armastas ütelda priimuse vaska, kis elas ka meie ligidal ja kis oma nime oli saanud sellest, et oli ükskord linnas käind ja toond sialt niukese masina mis nii kui

valasid pitroolit sisse ja panid tule külge, kus akkas ise enesest suitsema ja mühisema ,nii et kole koe oli vaadata.

Ja piale tule kahju läksin isa ja ema juuree kis mind olid pekst ja tükk aega nutt oma põlend maja juures, läksin nende järele kiriku juure, sest isa ja ema jäid sinna ööseks kõrtsu magama, vat muud kohta põlnd ja sialt panin padavai minema ise ei teadnki kuhupoole, muudku aga et saaks aga eemale ja oma ette elama. Aga üks räbai viga oli see et ei saand änam käia nii kui enne vat peks akkas oma mõju avaldama.

Olin juba mai tia mitu tundi käind ja ümber ringi akkas pimedaks minema aga ma läksin ikka vahvasti edasi nigu sada viiskümmend meest nii kaua kui korraga tunnen et jalad ei võta änam. Et jalad väsind. Eks mõtlesin siis, et võib ju natuke jalgu puhata ja eks siis või jälle edasi minna, aga nii kui maha istusin nii käis koe irmus valu selle koha pealt läbi kus istutakse ja niuke tundmus oli nigu oleks keegi naaskliga turgand. Kus ma kargasin suure ehmatuse pärast püsti ja viimaks kuram istusin mõnele nõelussile pähe, aga sial põld nõel ussi ega kedagi muudku see koht kus istutakse oli peksmisest kangeste valusaks jäänd ja selle pärast ei saanudki ma istuda.

Vahe pial akkas juba päris pimedaks minema ja ma litsusin ikka varvast edasi, et tulgu kas või räbalam, aga tagasi ka ei lähe parem suren juba nälja ku peksu surma ehk söögu metsas mõni karu või unt ää ikka parem ku kodu tagasi minna.

Ma oleks niimoodi vist umbes sada aastat ehk rohkem käind otse teed mööda edasi aga vat kõht akkas tühjaks minema, ta põld süüa saand. Keerasin siis tee pialt paksu metsa sisse, et metsas marju maailm mustikaid ja iga suguseid, et pistan

sial kere täis aga oli juba nii pimedaks läind et ei näind marju otsida. Ühe ainsama leidsin suure ot-simise piale ja ku selle ära sõin siis jõudsin aru saamisele, et see põldki mari oopis oli niuke asi keda lambad vahest maha pillavad.

Mulle ei teind see kedagi mulle oli see ükskõik kas mari või mitte mari aga pia asi oli see et kõht oli tühi ja jalad väsind. Ja pime piale selle veel. Nutt akkas ka vägise piale tulema aga ma ei last tulla. Nigu mo isa oli mitu korda üteld et naised nutavad aga mehed ei nuta ja ma ka koe ambäd risti et las kõht olla tühi ja las jalad olla väsind mis kuram see moo asi on ma muudku lasen edasi nii kaua ku üks kord maha kukun ehk kuni üks kord undid metsast välja tulevad ja mo ää söövad.

Kaaberdasin siis nii moodi teed mööda edasi korraga vaatan et tuled paistavad ühest kohast. korraga vaatan et tueld paistavad ühest kohast. Kus mo meel läks koe rõõmsaks, et kus tuli, sial inimesed ka ja et ehk saab kuidagi moodi natuke süüa, et eks siis või edasi minna. Läksin siis pä-ris tulede juure koe ja vaatan et maja. Ja maja ees maas kaks mailmatu pikka raud latti, kus olid nii kuramu pikad et ma otsa ei näinudki. Ma akka-sin siis uurima nigu mul on loodusest antud niuke ea omadus et akkan iga asja uurima mis mind uuvi-tab, et mis kuramu asi see niuke on et mis jauks nii pikad raud latid maha on pandud ja akkasin mööda lattisid edasi minema ja käisin poolteist tundi, aga otsa ikka veel ei tule. Mul tuli jube tundmus piale ja akkasin tagasi tulema et viimaks läheb tee põrgu ja et ega niukest asja ka põle et ma põrgu lähen et kodusest põrgust tuld ja nüüd korraga jälle põrgu.

Eks tulin siis selle maja ette tagasi kus tuled

põlesid ja akkasin vaatama et ehk saab kuidgi moodi tüki leiba keha kinnituseks. Kus maja ette olid vahe pial inimesed tuld kõigil suured pambud käes ja seisavad piale nii moodi nigu ootaks viimast päeva. Ma pidin juba rääkima akkama et lollakad mis te ootate akkake parem kodu minema, aga kus korraga ma ehmatasin nii ää nigu me enne pöld ehmatand.

Kus akkas kole irmus mürin ja kolin ja terve rida majasid veeresid mööda raudlattisid selle maja ette kus inimesed seisid ja kõige ees oli niuke maja nigu ma enne pöldl näind mailmatu suur korsten pial ja suitsu tuli välja. Ma pöld niukest asja elu aeg näind et majad akkavad ise enesest veerema ja inimesed tolad ka muudku ronivad pampudega udest sisse ei ooli keegi oma elust ega kedagi.

Ma akkasin siis suure äälega karjuma et tule taevas appi nigu mo ema ikka alati rääkis, et essukene, kas te ei näe siis et rattad all ja võib ää veereda ja veereb viimaks põrgu kõigega tükis et tulge siva maha enne ku veereb aga mo rääkimist ei kuuld keegi. Muudku üks ütles et mis sa klunn jorad, et tule ka piale ja sõidame kahekeste linna.

Nii kui ma seda kuulsin et linna, kus jätsin karjumise koe järele, et viimaks saabki nii moodi linna kus ma oma elu aa sees veel pöld käind.

Eks ma olin kuuld küll linnast rääkima ja isa oli käind mitu korda ja iga kord toond mailmatu ead linna saia ja selle saia pärast linn mulle kõige rohkem meeldiski. Ja nüüd kuram omal ea linna sõita ja ma õleks ikka tõesti nende majade piale läind kellel rattad all olid aga vat kartsin natike pöld enne niukese asjaga sõit.

Aga nigu see võõras mees mind kutsus kangeste kaasa uutmoodi nimega klunn, mis mulle kan-

gesti meeldis ronisin padavai trepist üles maja sisse ronida, käis koe naljakas klõnks ja maja akkas liukma.

Ma põld niukest asja enne näind et majal rattad all ja läheb edasi ja, metsad lendavad ise enesest mööda nii et kole koe vaadata ja akkas kangeste kahju sellest, et ma oma elu nii äda ohtlikku seisu korda pand. Eks ma kõige rohkem kartsin seda asja et läheb sindrinahk äkitselt ümber, keda siis teha?

Ma ei võind kaua niukest asja pialt vaadata kuidas kõik ise enesest mööda jooksevad isegi mäed ja niukesed asjad keda ma muidu tean et seisavad paigal nigu me juures kodus, need ka muudku lasid valuga mööda, nii et lust oli näha ja sial juures oli kõikse aeg irmus mürin ja kolin.

Eks ma siis akkasin aru saama et näen unes või nii sest kuda päriselt saab niukest asja ette tulla ja katsusin nina et kas tunnen ja vaata imet tundsin, sellest järeldasin et une nägu see küll põle.

Noh kui ta une nägu põle siis on ta nõidus ja niikui selle mõtte peale tulin läksid jalad nõrgaks koe ja akkasin suure äälega karjuma et pidage kinni ja laske mind koju minna. Kus siis tuli uksest sisse üks suur tärnidega ärra ja akkas ühte inimest otsima kelle nimi oli pilet või nii. Kus küsis iga ühe käest ja mo käest ka ja rääkisin läbi nutu et ei ma tia põle kuuld ega näind niukest, mille piale tärnidega ärra sai kurjaks ja pööras teste inimeste poole, et kelle põngerjas see niuke on, et ilma piletit. Kuid kõik vaatasid mo piale ja naersid suure äälega, nigu oleks ma ei tia ku suur äbi teo tegija.

Tärnidega ärra küsis mo käest et kuda su nimi on ja ma pidin ütleva et Jaan Kägu, aga siis mõtle-

sin ümber, et ütlen parem klunn see nigu viisakam ja ütlesin et klunn.

Kus kõik akkasid jälle suure äalega naerma ja tärnidega ärra keda üks üüdis krandrutskiks, akkas ka naerma, et ta näeb seda isegi et ma klunn olen, aga vat mis nimi.

Ma nägin ää et niukestele inimestele ei maksa vastu rääkida ja rääkisin ilusti kõik südame pialt ää kuda oli kõik ja kuda maja põlema läks ja kuda ma kodunt ää põgenesin ja kuda ratastega majasse sattusin keda teist moodi üütakse vakuniks nigu ma pärast aru sain.

Nojanoh, eks rääkisin iluste südame pialt kõik ää ja nii kui olin rääkimise lõpetanud nii vakun jäi põmmdi seisma ja mind aeti välja, et see kord jääb veel nii moodi ilma trahvita, aga ega teine kord änam ei järe.

Ma ei saand veel passiibagi ütelda, nii ea meel oli, kui vakunid akkasid jälle veerema ja natikese aa pärast põlnd änam kedagi näha.

Oli juba nii pimedaks läind, et ei näind änam kedagi aga mul oli kangesti ea meele olu selle pärast et olin oma aru saamise järele sial samas koos tagasi kust minema olin akanud, vat nisama sugune maja oli niigu sialgi kus ma väkunisse ronisin.

Eks istusin siis üe kivi uniku piale maha ja akkasin ootama millal valgeks läheb et eks lähen siis edasi ja vaatan mis tuleb, aga näe kurivaim, jäin kivi uniku piale magama ja ärkasin alles siis ülesse kui väljas oli mailmatu suur valge.

Kus ma ehmatasin jälle ää et ei tia kus kohas ma nüüd olen, sial kus ma vakunisse ronisin, oli teisi majasid ka juures, aga siin oli paljad paar kribalat maja. Jah, esteks ehmatasin ää, aga siis ajas naeru piale, vat muist majasid olid ää lendand

nigu ma vakuni aknast ise nägin kuda lendasid. Ei siis põld änam ehmatust ega kedagi.

Muudku akkasid teed mööda edasi minema ja käisin nii moodi terve päeva läbi, ainult vahepeal noppisin metsas marju keda sõin kõhu täis.

Ma oma aruga olin juba pool maa kera ära käind ja ootasid milla nüüd iina maa vastu tuleb ja jalad läksid ka all nõrgaks juba, korraga vasta õhtat vaatan et ües kohas ka maja ää põlend ja mees ja naine nutavad juures, et näe oli ja nüüd põle änam.

Ma astusin siis ligi ja vaatan kuda moodi see siis põlema läind kas nii moodi nigu me majagi, aga nii kui ligi astusin, nii süda läks nõrgaks ja ing jäi kinni — see oli me oma maja vare, ja mees ja naine olid mu isa ja ema.

See kord ma peksa ei saand ja kõigil oli ea meel et ma omalt ümber mailma reisult olin elavalt tagasi tuld.

Ja mul omal oli ka ea meel.

8.

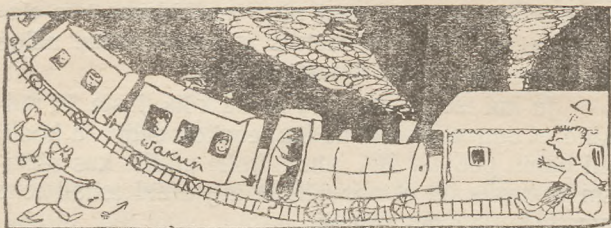
Kuda ma kooli pidin minema.

Nii moodi veeresid mo elu päevad ikka surma poole ja ma jõudsin aru saamisele, et elu kedagi erilist uvi ei paku kui ise kedagi nisukest ei tee, saaks elu tseilek

Kui ma olin kaheksa aastaseks saand, akkasid niukesed jutud ringi käima et ma olla piast natuke pörund et alles kaheksa aastane aga juba oma isa maja põlema pand ja mööda mailma ringi koland et niisuguse piaks küll ullu majasse panema, aga isa ja ema mind sinna ei pand, panid oopis veel ullemasse kohta — kooli.

Ja selle pärast ma olengi nüüd natuke ise äraliseks jäänd ja saan ise ka aru et ma põle nisuke nigu teised inimesed maa kera pial ja arvan ,et see on tulnud koolist kus ma käisin kolm aastat ja tegin selle aa sees esimese klassi läbi nii mis nak-sus koe.

Eks see old nigu ma veel mäletan üel ilusal sügise pääval kus tuli vihma nigu ämbrest ja ma olin loomadega karja maal. Korraga vaatan et ema tuleb suure joöksuga ka karja maale ja kar-

... Ma pidin pikali kukkuma ...

jub mailmatu kauge maa tagant et jaan ae tule koju et tule ruttu koju.

Ma mõtlesin et soh et nüüd on vist kodus jälle isa ja ema vahel irmus kiskumine lahti ja ema kutsub mind appi isa peksma aga see kord põld. Kus isa ja ema istusid iluste tõsiste nägudega laua ääres ku ma tuppä astusin ja isa kutsus mo oma juure ja ütles et:

„Noh, Jaan, kurivaim, sa oled juba üheksandat aastat ja piad nüüd kooli minema nigu kõik ristiinimesed on koolis käind ja täna tuli valla majast käsk et omme omiku olgu poiss koolis nigu viis kopkat.“

Kus mul läksid seda kuuldes jalad nõrgaks ja pia läks uimaseks nigu üks kord ku ma ronisin ühe mailmatu kõrge puu otsa linnu pesa otsima vat siis läks ka pia uimaseks ei saand änam kinni oida ega kedagi muudku tulin kartsum ülevalt alla aga ea oli et mailmatu suur eina unik oli all ja kukkusin pead pidi sinna sisse ja nii põld äda kedagi.

Eks ma olin juba ammu kart et teevad viimaks niukse sindre tüki ää et panevad mo kooli ja kus ma selle äbiga siis änam lähen, nigu mo ead sõbrad pudi romps ja käki kaarel olid mulle rääkind et oia sa kooli eest nigu me oidsime kus elassime terve talve läbi metsas ja kannatasime nälga ja külma aga kooli kuram ei läind.

Ja kui isa ja ema olid mulle kõik iluste ää rääkind et omme omiku mudku levakott selga ja kooli, nii panin padinal läbi vihma kohe pudile kus rääksin rompsile ää et mis äält ja ing nüüd tahad teha omme kuram mine kooli.

Eks romps mudu on old ikka tark poiss kus teeb niukse vibu et laseb versita maa piale aga selles asjas ta ei oskand ka änam kedagi rääkida muudku ütles et nüüd on läbi kõik et parem poo enese üles enne ku kooli lähed ja üks surm kõik ja küsis veel et mis sul leiva kotis on et kui liha ka on, siis ta annab mulle poomiseks ead nõõri, aga ma andku siis liha selle eest temale.

Ma ütlesin siis vasta, et ma praegu ei tia veel ja et ma kõike liha küll ei anna et natuke võin anda parem sõön ise enne kõhu täis et nii kui nii arva liha saab ja anna seegi suu täis ää kussa selle küüruga lähed.

Kus romps läks siis külmaks nigu jää ja ütles et me vahel olla sõprus nüüd lõpetatud et ta ei taha niukese sõbraga tegu teha kis akkab ennast

üles pooma ja pargib enne kere liha täis nagu siga. Ja läks minema.

Ma tulin siis jälle läbi vihma padinal koju ja jõudsin lõpuks aru saamisele et parem käin ikka koolis ää ja vaatan kuda sial on ja kui räbal on eks siis või pärast poole üles puua ja kõik teha, aga mis jauks siis enne puua kui põle näindki, kuda koolis on.

Ja määrisin kodus pastlad iluste kõik sia rasvaga sisse kus läikisid nigu kurjad vaimud ja ema pani mailmatu suure leivakoti valmis ja nii moodi ma eitsin magama et omikul kella viie aal oma kolgata tee konda algada.

9.

Esimine päe koolis.

Nigu ma mo eluloo eelmises pia tükis juba rääkisin, tuli valla majast üks päe käsk et vat jaan kagu arkaadi poeg ja kõik piab kooli minema nigu kõik teised inimeste lapsed käivad koolis. Ma ajasin küll vasta et ega ma põle inimese laps, aga sest ei oolitud kedagi.

Kus määrisin siis pastlad kõik iluste sia rasvaga sisse nii et läikisid nigu kurjad vaimud ja ema pani leiva koti valmis ja kella viie ajal tõusin maast lahti ja akkasin üksi päine kooli maja poole vantsima.

Ja tee pial mõtlesin ise enesest, et jää jumalaga nüüd mailm ja kõik, et ega elusalt änam koju tagasi ei tule, nigu ma olin kuuld kuda teised poisid kis juba koolis olid käind rääkisid et pidada peksa saama nii mis kole koe, sada korda rohkem ku

kodus. Et kus Kuke karla oli saand sool vee sees liutatud vitsadega niukese naha täie et ing taht seest välja minna, selle pärast et ta oli and kool meistre orikale leiva tüki süüa kelle olnd nöör otsas ja orikas söönd leiva tüki ää ja nöör läind ka kõhtu aga ots jäänd suust välja rippuma ja karla akand siis nööri otsa pidi orikast mööda kooli oovi ringi vedama aga orikas põle taht nii moodi teha ja surnd ää.

Nii et mul käisid külma judinad üle keha kui mõtlesin selle piale et antakse soola vitsadega niukesi kere täisi et ei tia änam ku vanagi oled. Mõtlesin esteks et söön leiva koti tühjaks ja eidan puu alla magama ja piale seda lähen kodu tagasi ja räägin isaemale ää et aeti tagasi koolist, aga pikä mõtlemise järele jõudsin siiski aru saamisele et lähen ja vaatan korra ää kuida koolis on ja võtsin metsast veel ea malaka ka kaasa et nii kui kooli õpetaja mind lööma akkab nii lajatan vasta ka nigu isa oli mulle suvel ütelnud, kui ma külapoistega kiskuma polin läind ja pekka saand, et sa põle ka kellegi poeg, et nii kui keegi sulle piraka annab nii anna kaks tagasi koe. Ja ma olen seda ead õpetust siia maani meeles pidand.

Päike oli juba päris kõrgel ku ma kooli maja juure jõutsin ja poissa ja tüdrukuid oli nii palju koos nigu ma enne põld näind. Kus tegid irmust kisa ja jooksid mööda kooli maja oovi nigu aruldased olevused koe.

Ei tia ku kaua nad veel oleks joost aga korraga käis kella elin ja kõik trügisid siis kooli maja uksest sisse nii et pidi ukse paigast ää viima ja ku kõik olid sisse trügind siis läksin ma ka mailmatu suur malakas kääs ja leiva kott seljas.

Vaatan kõik kuram istuvad, eks ma istusin

ka siis ühe naljaka pingi otsa piale ja vaevalt sain istuda ku tua uks läks lahti ja sisse astus üks pika abemega mees kellest ma sain aru koe et see on sesama kool meister kelle orikas ää suri.

Kus kool meister vaatas vihase näuga iga ühe piale ja ütles et teie kutsikapere ja et te risud mul äste õpite ja kis õppida ei viitsi, selle jaoks on malakad juba soolas.

Piale seda tõi kool meister mai tia kust koalt naljaka raamatu välja kelle pial oli suur punane kukk ja ütles et nüüd piab iga üks omale niukese kuke aabitsa ostma kellest õpitakse lugema.

Ma pidin suure äälega naerma akkama et mis käujaani see kool meister nüüd ajab kis seda enne näind et kukel aabits on mo tiada kukel põle muud kedagi kui suur punane ari ja kannuksed, aga et aabits, seda ma küll ei tiadnd.

Siis akkas kool meister üks aaval iga ühte proovima et kas lugeda oskab või ei oska. Esteks küsis plikade käest ja need oskasid kõik iluste lugeda nii et lust oli kuulata, aga poistest ei tiadnd keegi kedagi.

Viimaks tuli kord mo kätte. Kool meister tuli mo juure ja käratas et mis su nimi oo. Ma ei ehmatand ka ää ja käratasin vasta et jaan kägu kuram eluaeg old arkaadi poeg ja nüüd ka veel. Siis kool meister käratas et misjauks sul nii suur malakas kaasas on et kas tahad akata mind peksma või keda?

Ma rääkisin siis välja nigu isa oli õpetand et nii kui keegi annab nii annan kaks vasta ja äsi nudi. Et selle pärast ongi malakas kaasas.

Kus kool meister läks kuuldes näust punaseks nigu änamlaste lipp ja akkas oigama et ta on ka

oma elu aal lapsi näind aga niukest põle veel näind nigu ma pidada olema.

Ja enne ku ma sain aevastadagi, aaräs mul juustest nii kõvaste kinni et mul pidi pia nahk üle kõrvade ää tule ma ja viis mo nurka seisma aga ise läks vaatama ead soolast vitsa.

Ma mõtlesin et ega niukest asja ka põle et alles pool tundi saand koolis olla ja juba akka peksta saama. Tulin nurgast ää, nigu ma olen olnd alati vaba mees ja teind keda ise olen taht ja nüüd tuleb mingi sugune abe ja paneb mo nurka seisma. Et ega niukest asja ka põle ja tutki, kuda vene keele ütelda.

Aarasin oma leiva koti ja malaka ning panin padavai uksest välja koju poole nii kuda jalad võtsid.

10.

Kuda mind nööri otsas uueste kooli viidi.

Nigu eelmisest pia tükist juba tiada jooksin ma koe esimesel pääval koolist ää kui põlnd veel poolt tundigi saanud koolis olla. Sest kool meister akkas mo jaoks ead soolast vitsa otsima aga panin selle aa sees plagama et kodus nii kui nii saa iga päev peksta ja kui nüüd koolis akatakse ka veel piale kauba andma et niukest asja ka põle.

Jõudsin kodu ja rääkisin isale iluste kõik ää kuda asi oli et näitasin kool meistrile malakast ja ütlesin et ega mina änam küll kooli ei lähe ja mis viga nii moodi edasi elada kuda enne elasin ja kui keegi küsib kas olen ka koolis käind siis

koe ea vasta ütelda et miks ei ole, et pool tundi on ikka koolis ka oldud.

Ma arvasin esteks et isal on ea meel ja akkab suure äälega naerma aga isa tegi niukese kurja näu ette et mul akkasid külma judinad üle kõhu käima. Isa akkas siis pikka mööda püksi rihma ää võtma ja siis ma sain juba aru mis tuleb.

Ise mõtlesin et no küll on kuri vaim väljas kuhu aga sa ka ei lähe, igal pool muudku üks peks ühe teise piale. Ma saan aru oleks ma veel kedagi pattu teind või nii, aga põle kedagi teind ja ole ea muudku võta sahkam vasta, ise juba kümne aastane ja varsti akka pruuti vaatama ja muudku lase ennast peksa.

Ja selle aa sees kui isa pika toimega püksi rihma ää võttis kellega mind peksma akata, panin padavai uksest välja metsa poole, et elan parem metsas kuram paar päeva aga kooli ei lähe ja kodu ka ei lähe.

Ja mul on veel selgesti meeles kuda läksin vānta-vānta metsa poole ja nutsin suure äälega aga pärast nutt läks mööda ja akkasin lora laulu laulma, keda ma küla poistelt olin kuulnud.

Istusin siis metsas kānnu pial pool teist tundi ja akkas kange külma sest septembri kuu oli juba kāe ja vihma tibas ka alla. Kus korjasin siis suure uniku agu ja tegin tule üles, et saaks natike sooja ja akkasin tule pial orgi otsas silku praadima, mis olid mo selja koti sees, ja päris tore oli nii moodi olla. Sōin kõhu ilusaste täis ja eitsin tule äärde magama ja magasin nigu inimene ikka magab, kis pole kedagi pattu teind ja igate pidi täitsa mees.

Kus magasin ilusaste ja näen ead und kringli saiadest, korraga tunnen et üks kuram lööb mind

jalaga. Ma mõtlesin et unes lööb ja magan edasi, aga tunnen et üks lööb ikka edasi, jalaga vastu selga. Ärkasin siis üles ja vaatan — mu oma isa laub mulle jalaga ribi kontide vahele.

Kus mul läks isa nähes uni nigu käega pühitud minema, aarasin leiva koti ja tahtsin ää joosta aga isa aaras mo kraest kinni ja ei last jooksta.

„Vaata mul nõia poega või laseb koolist jalga ja tuleb metsa magama. Ma sulle kuramusele näitan, kas saan sust inimese last või ei saa!“

Mis piale seda juhtus, sellest ma ei taha ea meelega kirjutada. Vat vaikse metsa all kus keegi

...Päris tore oli nii moodi olla... ..Nüüd marss kooli poole....

kedagi ei näe võib ju palju juhtuda ja mooga juhtus ka kurb asi.

Aga noh mis mööda see mööda ja räägime parem seda, mis siis tuli.

Kui isa mo kere oli täis parkind sidus mind nõoriga oma külge kinni ja ütles et nüüd marss kooli poole. Ma rääkisin küll, et kui sa tahad anna mulle veel üks kere täis aga ää kooli vii. Kuid isa süda oli nigu kivist ja ei oolind mo palvest kedagi.

Läksime siis nii moodi kahekeste kooli poole ja kui sinna jõudsimme siuti mind nõoriga kõvaste kooli pingi külge kinni et ma ei saaks ää jooksta.

Ja nii moodi surmiti mind vägise koolis käima nigu sia põrsast kis ei taha lauta minna.

Ja järgmises mo elu loo pia tükis tahan ma kirjeldada kooli elu nii nagu ta oli ja nagu ta mulle meelde on jäänud algusest lõpuni.

11.

Kuda kooli elu üleültse oli.

Nigu ma mo elu loo eelmises pia tükis musta tindiga valge paberi piale oma käega olin kirjutand, kus isa viis mind nööri otsas vägise kooli nigu siga aetakse lauta, ja siuti nööriga kooli pingi külge kinni et ma ää ei saaks jooksta, nii akkas mo kooli elu piale, mis kestis algusest lõpuni üks aasta ja siis veel üks aasta, ja et ma piale teise aasta lõppu olin niisama loll nigu siis kui ma kooli läksin, visati mind koolist välja ja öeldi et ää parem änam tagasi tule ja ma tahtsin veel ea meele pärast kool meistrile minna aitäh ütlemä aga ei lastud änam sisse, anti oopis jalaga tagant.

Et see koolis käima aeg on elu sees olnd väga kurb aeg, selle pärast mai taha sellest palju kirjutada ja katsun ääri veeri mööda minna nigu valitus läeb riigi kogus arupärimisest nii mööda et nigu põleks kedagi old või nii.

Muudku esimene päev istusin nööriga pingi küljes kinni nigu me küla suur pussimees Vere Jüri kis üks päe oli akand kiriku juures juua täis piaga nuaga vehkima, see siuti ka nööriga aja külge kinni et ää ei saaks jooksta ja ma olin ka nüüd nii moodi. Et nigu mõrtsukas koe.

Esimesel kooli pääval põld kedagi ise äralikku muudku see et kooli õpetaja oli nina täis võtt ja tuli klassi ja akkas kooli laste käest küsima, et kis tiab ütelda et kisse Kolumpus ja keda ta ead tegi. Ja kärsu sass kis oli suur poiss ja juba linnas mai tia mis aiguse pärast tohtri juures käind, see tõu- sis püsti ja ütles et kolumpus see on üks tohter talina linnas. Kus kool meister sai siis vihaseks ja ütles et lollakas see on oopis klompus aga mitte kolumpus, et kolumpus see on see, kis leidis ameerika maa üles ja kui teda põleks old põleks nüüd ameerika maad ka old.

Selle piale aevastas kool meister nii irmsa äälega et me kõik arvasime et soh, nüüd kooli maja lagi kukub sisse aga ei kukkund, ainult paar akna ruutu läksid suurest põrutusest puruks.

Mille piale kool meister ütles et nüüd on kiu- kraahvia tund läbi ja akkab rehkenduse tund. Ma ei saand äste aru mis asi see niuke on et reh- kendus ja mõtlesin et sehkendus ja oli ea meel et saab sehkendada, aga pärast tuli välja et põld nü. Kus kool meister võttis niukese valge asja kätte kis pidi olema kriit ja tegi tahvle piale mailmatu suu- re posti ja küsis et mis nummer see on. Keegi ei tiadnd. Siis kool meister ütles et vaat see on num- mer üks, et see on niuke jurakas. Küsis siis mo käest, et noh kägu, mis see on ja ma ütlesin ka koe suure äälega: „See on niuke jurakas.“

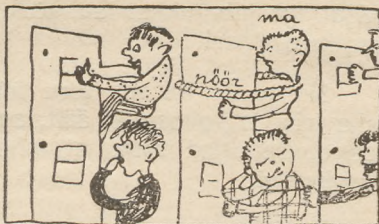
Vaevalt sain ma nii moodi ütelda kui kõik ak- kasid suure äälega naerma ja kool meister aaras kahe käega piast kinni, et no küll on inimese lapsi maa kera piale loodud, et ei pia ühte nummertki meeles. Ma ei tiadnd ka selle piale kedagi rääkida, muudku istusin pingi piale maha.

Siis tegi kool meister veel mailmatu suure numbre ria tahvle piale ja igal numbrel oli oma nimi, nigu setse, neli, kuus ja nõnda edasi. Eks ma olin kuuld küll numbre nimesi, aga ega ma tiadnd et nad nii moodi välja näävad. Mul jäid meelde ainult kaks nummert, see jurakas, mis pidi olema üks ja null, kes oli ümmargune nigu vankre ratas.

Kolmas tund oli piibli loo tund. Mul on veel täna päävani meeles kuda kool meister luges piib-
lest nallakaid lugusid kuda iisraeli lapsed old kõr-

Kool meister.

Kuda me istusime.

bes ja põle kedagi juua old ja üks löönd kaikaga vastu seinä ja vett akand tulema nii et kole koē. Kus lapsed akkasid seda juttu kuuldes suure ääleaga naerma ja mulle ajas ka naeru piale, et niukest asja põle keegi enne kuuld et kaikaga vasta seinä lüües akkab seinast vesi välja jooksuma, aga kool meister sai kurjaks, et mis kuradi naer see ilmast ilma püha kirja juures on ja lubas selle, kis veel naerab, piibliga surnuks lüüa, mille piale me jäime kõik vakka.

Piale piibli loo tundi tuli laulmise tund. Mul oli jälle ea meel, et saab ometi viimaks laulda, nigu ma olin sündimisest saati ea laulu mees ja

ega praegu põle ka kedagi laita, lauluäält nigu merd koe.

Kus kool meister lasi igal lapsel niukese pika joru teha, mis akkas madalast piale ja läks ikka kõrgemale ja kui ma olin ka niukse joru teind, ütles kool meister et sa laulad nüüd kolmandat äält, et sul ea jäme ääl nigu jõeleftme kiriku torn. Ma mõtlesin, et nii moodi ikka ei lähe, et mul üks ainus ääl on ja kuda inimene saab siis kolmanda ääle pial laulda kui ainult üks ainus ääl, et oleks kolm äält, siis võiks kolmandat küll laulda aga põle ju. Tahtsin akata rääkima, et ei sest tule kedagi välja, aga juba akkas laul piale et kui kungla rahvas kuldsel aal.

No panin ka siis toru üüdma, katusin küll teha teist ja kolmandat äält, aga tulid kõik niukesed obuse ääled välja, et teised ei saand laulda ega kedagi.

Kooli õpetaja ei saand esteks vist äste aru, et kust kohalt niuke kole obuse ääl tuleb ja vaatas kartlikult ringi, et ehk on ise teind aga siis ku akkas arusaamisele jõudma, kus aaras mo kraest kinni ja kâratas et kâi kuram välja nij kauaks ku laulmise tund on lõppenud.

Ma ei akkand vasta ka punnima, muudku lasin enese nõoriga ukse külge kinni siduda, et ää ei saaks joosta ja laulsin väljas üksi päine rõõmu laulu nii et metsad ja mäed kajasid vasta ja põld ka kellegil ütlemist kedagi.

Kuda ma kooli õpetajaga sõbraks sain.

Piale laulmise tundi põlnd änam mingi sugust tundi ja kooli õpetaja kãratas, et kãige nũud põrssa nãud oma koju tagasi ja et omme omiku olete kõik kella kuue ajal siin ja kis koju jääb, sellel saab nahk üle pia ää võetud.

Ütles nii moodi ja eitis ise põrandale magama ja ajas suust koledat aisu välja. Me kãisime kõik jãrge mööda nuusutamas ja kis kange mees oli sellel põld äda kedagi, aga kis nõrgem oli, sellel võttis ikka pia ringi kãima. Mul põld äda kedagi, ma olin maast madalast piale niukse aisuga arjund nigu meil kodu oli ka ilmast ilma kole ais. Mai tia kellest, aga oli.

Üks tüdruk, kis ka seda aisu kãis nuusutamas, pidi ää surema, nii kole oli old, kus kukkus maha ja ei liigutand änam kãtt ega jalga. Eks siis tirisime selle oja äãre ja oidsime tükk aega ta pia vee sees, kus plika pistis siis kisama nigu oleks teda keegi uputada tahtnud ja nii moodi tuli talle jãlle elu sisse.

Eks iga üks läks siis jãlle oma kojo poole, ainult ma jãin üksi pãini kooli maja juure tilkuma, et ports maad kãia ja mine tia kas saab omiku õigeks aaks tagasi ja kooli õpetaja viimaks tõmmabki naha üle pia ää nigu ta oli lubanud ja kus ma niukse kũüruga lähem ku põle nahka seljas ega kedagi.

Kolasin siin kooli maja ümbruse kõik lãbi ja pika piale akkas kuramu igav. Eks uni akkas ka piale tulema ja läksin siis klassi tuppa kus kooli õpetaja põrandal magas ja eitsin ka sinna pikali.

Mai tja mitu tundi ma olin magand, korraga tunnen et üks raputab mind jalast. Ma tegin silmad lahti ja vaatan et kooli õpetaja.

Ajasin siis enese ka püsti nigu kord ja kohus ja rääkisin kooli õpetajale ää et vat selle pärast jäin siia et nahka ää ei saaks tõmmatud, mille piäle kooli õpetaja ütles et täitsa poiss ja et tule ma annan sulle selle piäle ea kāraka.

Kus mul akkas suu kohe vett jooksuma ja pia läks juba enne uimaseks enne kui olin kārakat saanudki.

Eks läksime siis mõlemad kooli õpetaja tuppa kus elasid siad ja kanad segamini ja akkāsime viina võtma, nii et lust oli vaadata koe. Ma ja mo kooli õpetaja.

Kus suitsetasime ja jõime sina sõprust ja kiitsime teine teist täitsa meheks nii et nutt pidi mõlemile piäle tulema. Nii südamlilik oli juba me vahe kord.

Kus kooli õpetaja rääkis, et mul ei pruugi õppida ega kedagi, et muudku paneb aga puha vijed, et tal see kerge asi et muudku plärts ja plärts.

Me oleks vist sial omikuni välja joond ku põleks äkitselt üks inime uksest sisse karand. See üks inime oli mo isa. Kus kargas sisse, ise vihane nigu mets ärg et ah sa saadanama nahk lakud siin ja kodu vaja puid lõhkuda ja kõik sugu töösid teha ja talitada ja sina siin.

Ma tahtsin akata vastu rääkima, et mis asja et eks sa lõhu ise aga ei jäänd änam aega rääkida ega kedagi, muudku löödi uksest välja õhtuse vilu õhu kätte.

Läksin siis tuikudes koju ja nutsin ise suure äälega ja rääkisin emale kõik kuda oli old ja ema andis vuul selle piäle omalt poolt ka ea kere täie,

nii et olin igalt poolt saand ja põld kaevata kedagi et pole saand või nii.

Kus isa tuli alles omikul kojo ku ma kooli akkasin minema ja ütles et ta rääkind kool meist-rile kõik ää, et saab alles nahk üle pia võetud, et alles kahe teist kümne aastane aga joob vana mehe peest.

Ma rääkisin küll vasta et kooli õpetaja ise pakkus ja jõime sina sõprust ja kõik aga sellest põld kasu kedagi.

Isa võttis mo käe kõrvale ja viis kooli tagasi, selle piale vaatamata et mä käte ja jalgadega vas-ta aasin.

*

Nii moodi akkas piale mo kooli aeg, mis kes-tis ühte jutti kolm aastat ja selle aa jooksul tegin läbi ühe klassi koe nii et põld äda mitte mingi sugust.

See kooli aeg on mul veel praega selgeste meeles, kus sai alles tehtud krutski tükka ja niu-kest koerust, et nutt tuleb piale ku akkad veel selle piale mõtlema.

Aga mis möödas see möödas. Noorus on ilus aeg, naarus ei tule ial tagasi.

Kuda mo kooli elu läks ja oli, sellest ma olen pikemalt kirjutand mo elu loo raamatu teises jaus.

ESIMISE JAU LÖPP.

Lähemal ajal ilmub trükist

JAAN KÄGU

„Mo elu lugu“

2. anne

Lõigake allolev kupong välja, lisage juure 50 senti rahas ehk postmarkes, saatke ümbrikus kirjastusele „RAHVA RAAMAT“, Tallinn, Narva mnt. 12 ja teile saadetakse raamat postiga koju kätte.

Välja lõigata!

KIRJASTUS „RAHVA RAAMAT“
Tallinn, Narva m. 12

Saatke mulle Jaan Kägu „Mo elu lugu“
2. anne.

Nimi:

Aadress:

.....

Siinjuures 50 senti rahas (postmarkes)

Igaüks, kes soovib omale
suurimat rõõmu valmis-
tada, loeb naljaküllast
ajakirja

Anekdoovid ja naljad

nr. 2.

**Professor Eiseni eessõna. Palju
huvitavaid anekdoote ja nalju.**

Paremaid kriminaaljutustusi leiata
Saksamaal kuulsust võitnud

„UUS NICK CARTER’is“

Praegu müügil: (tervikanded)

**SURMATOOVAD ROOSID
KURADISONAAT MUST KOLMIK
TONGI KÄSUL** (Hind 20 snt.)

Müügil kioskides ja raamatukauplustes.

PEALADU:

**Tallinna (Balti) jaama
raamatukaupluses**

TELEF. 16-34

**Sealsamas saadaval suuremas vali-
kus igasuguseid välismaade uue-
maid ajakirju, ajalehti
ja raamatuid.**

Hind 20 senti.